

Sv. Jozafát Ján Kuncevič sa narodil v roku 1580 v meste Volodymyr (Włodzimierz) v oblasti Volyň, ktorá je dnes severozápadnou súčasťou Ukrajiny. Pri krste dostal meno Ján. Jeho rodičia Gabriel a Marianna boli schudobnenými šľachticmi; boli pravoslávnymi kresťanmi. Otec bol obchodníkom. Keď Ján dorástol, poslal ho do litovského mesta Vilno (Vilnius – dnes hlavné mesto Litvy), aby sa tiež vyučil za obchodníka. No jeho priťahoval skôr chrám a duchovná služba. Dostal sa tu do kontaktu s veriacimi a duchovnými východného obradu, ktorí boli zjednotení s Rímom. K tomuto zjednoteniu došlo na synode v Breste (Litovkom) v r. 1596.

V tých časoch zúril vo Vilne boj medzi uniatmi (zjednotenými kresťanmi grécko-slovanského obradu, ktorí uznávali primát pápeža) a pravoslávnymi, ktorí pápeža neuznávali. Ján sa pridal na stranu zjednotených východných kresťanov. Chodieval na bohoslužby do katolíckeho chrámu. Keď to videl jeho majster, obchodník Jacek Popovič, nahováral ho, aby sa venoval obchodu a sľuboval mu celý svoj majetok do dedičstva, keďže bol bezdetný. No Ján sa nedal nahovoriť. V roku 1604 sa s ním rozlúčil a takisto aj so svojimi rodičmi a pod vplyvom jezuitov vstúpil do Rádu sv. Bazila Veľkého do kláštora Najsvätejšej Trojice vo Vilne. Ako rehoľné meno si zvolil Jozafát (Meno Jozafat má hebrejský pôvod a znamená „Boh súdi“.)

Baziliánsky mních. Kláštor bol spustnutý, býval tam len jeden mních, niektoré časti boli prenajaté nájomníkom, iné len chátrali. Jozafát si vybral malú izbičku neďaleko brány, kde žil ako pustovník a pripravoval sa na zloženie rehoľných sľubov. Modlil sa a študoval Sväté písmo a bohoslužobné knihy. Okrem toho písal na rozličné témy – o rehoľníkoch, o katolíckej minulosti Ruska, o celibáte, katechizmus atď. Prísne sa postil, spával na holej podlahe a často sa bičoval. Verejnosti sa vyhýbal. No aj tak viacerí vedeli o jeho prísnosti voči sebe a chceli zničiť jeho dobrú povesť. Poslali na neho zvrhlú ženu, ktorá ho mala zviazať. Tá prišla za ním akože po duchovnú radu. No keď ho začala zvädzať, prísne ju pokarhal. Keď ani to nepomohlo, vzal palicu a nemilosrdne ju bil, kým nešla preč. Od toho času si ho začali vážiť všetci šľachtití ľudia v meste. Čoraz viac ich začalo prichádzať za ním, aby našli u neho radu a pomoc.

Chodieval k nemu aj bohatý a vzdelaný šľachtic Ján Rutskyj, ktorý pochádzal z kalvínskej rodiny. Počas štúdií v Prahe, v Nemecku a v Ríme sa však stal katolíkom, no po návrate domov sa nemohol odhodlať brániť pravú vieru. Až na povzbudenie Jozafáta sa rozhodol vstúpiť do baziliánskeho rádu a zložiť rehoľné sľuby. On zasa poskytol Jozafátovi veľa zo svojich bohatých vedomostí. Zanedlho viacero mladých mužov vstúpilo do rehole. No ani protivníci nespali.

Kňaz. V roku 1609 bol Jozafát vysvätený za kňaza. So svojou povestnou horlivosťou sa dal do práce. Neúnavne kázal a vyzýval k rozširovaniu zjednotenia (únie) pravoslávnych s Katolíckou cirkvou.

Pravoslávni si začali robiť posmech nielen z Jozafáta, ale aj z miestneho arcibiskupa Počaja a mnicha Rutského. Nosili po meste ich karikatúry a hanlivo ich nazývali. Jozafátovi vymysleli prezývku „uchvatiteľ duší (dušechvat)“. Tým mu však paradoxne dali najkrajší titul. Veľa pravoslávnych našlo cestu späť do Cirkvi. Jozafát popri tomto všetkom nezabúdala ani na chudobných a trpiacich. Nikomu neodmietol pomoc. Pod jeho vedením bol tiež opravený schátralý kláštor. Počas jeho účinkovania sa takmer celé Vilno stalo katolíckym.

Arcibiskup. Hoci bol mladý, zvolili ho za predstaveného baziliánskeho kláštora v meste Byten v dnešnom Bielorusku a o rok zasa za archimandritu (vyššieho predstaveného) vo Vilne. Jeho spoločník Rutskyj sa stal v roku 1613 arcibiskupom a metropolitom celej ruténskej Cirkvi v Kyjeve. Po nejakom čase ustanovil Jozafáta za biskupa-koadjútora (biskup s právom nástupníctva) v Polocku (v dnešnom severnom Bielorusku), kde bol už staručký arcibiskup. Ten po pár mesiacoch zomrel, a tak v roku 1618 zaujal jeho miesto Jozafát. Na biskupstve zaviedol prísny poriadok. Od služobníctva vyžadoval zbožnosť a spravodlivosť a zvlášť sa venoval duchovenstvu, ktoré bolo mravne upadnuté a bez vzdelania. Mnohí šľachtici kňazov dosadzovali, ako sami chceli, nakladali s nimi podľa svojej ľubovôle, odopierali im dávky na obživu a starali sa aj do vecí cirkevných. Náboženský život sa pod vedením biskupa Jozafáta veľmi upevnil a dobre rozvíjal. Jeho nepriatelia však zosnovali zákerný plán.

Spomedzi seba určili za protibiskupa v Polocku Meletija Smotrického, ktorý bol známy svojimi spismi proti uniatom. Ten ho začal najprv listami napádať a rozširovať medzi ľuďmi nepravdivé správy, že Jozafát bol zosadený kráľom Žigmundom III. a za biskupa bol určený on sám. Keď sa to Jozafát dozvedel, okamžite sa ponáhlal do Varšavy za kráľom, ktorý mu dal potvrdenie, že on je pravým biskupom. Jozafát potom tento list čítal vo svojom biskupstve.

Prišiel aj do mesta Vitebsk (v dnešnom severovýchodnom Bielorusku), kde ho tiež čítal. V tomto meste však panovala najväčšia nenávisť voči nemu. Jozafát tam práve preto častejšie chodil a usiloval sa obrátiť zaťatých protivníkov, hoci polockí mešťania ho od toho odhovárali.

Mučeník. Vo Vitebsku sa napokon rozhodli Jozafáta odstrániť. Najali istého potulného popa Eliáša, ktorý začal raz večer drzo a sprostou vykrikovať pod arcibiskupskými oknami. Ráno to pokračovalo. Jozafátovi služobníci vyšli von a Silvestra chytili. Práve to chceli sprisahanci. Začali zvoniť na zvone a kričať, aby biskupa odstránili. Jozafát kázal Silvestra prepustiť. No protivníci vbehli dnu, zranili jeho služobníkov a jeho samého udreli kyjom a následne sekerou do hlavy. Keď padol na zem, ešte po ňom šliapali a bodali ho. Napokon ho strelili z muškety do hlavy, jeho telo potupili, vyzliekli a hodili do rieky Dviny. Stalo sa to 12. novembra 1623.

No hneď na druhý deň, keď vytriezveli, si uvedomili svoj strašný čin. Jeho telo vylovili a v

slávnostnom sprievode ho previezli do Polocka. Oplakali svoj zločin a obrátili sa. Smotrickij, ktorý bol hlavným pôvodcom zločinu, odišiel do Grécka a v roku 1627 po rokoch kajúcnosti sa zmieril s Katolíckou cirkvou.

Na hrobe sv. Jozafáta sa stalo mnoho zázrakov, a tak na žiadosť mnohých katolíkov ho pápež Urban VIII. dňa 16. mája 1643 vyhlásil za blahoslaveného. Za svätého bol vyhlásený v roku 1867 pápežom Piom IX. V roku 1916 previezli Jozafátove pozostatky do Viedne do gréckokatolíckeho chrámu sv. Barbory a v roku 1949 do Ríma.

Zdroj: grkatba.sk